

ROMÂNUL

REDACȚIA
și
ADMINISTRAȚIA
A R A D,
Strada Meșianu No. 1
Tip. „Erdélyi” Hirlap.

Pe jumătate
de an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Le

INSERTIUNI
și reclame după învoială

Ce este în Jugoslavia

de I. MIHALACHE.

După cum se știe, de curând au fost uciși cu revolverul, doi deputați și răniți alți trei, în Camera sârbească.

Cel care a tras era un deputat sârb din Vechea Sârbie.

Cei loviți, erau Croați.

Sârbul a tras în Croați, ca în câini. A vrut să împuște pe șeful croat Ștefan Radici, tovarășii săi au sărit în juru-i și au făcut cu piepturile lor scut de apărare al lui Radici.

Atunci sârbul a tras la rând în fiecare câte un glonț până când a nimerit și pe Ștefan Radici. Cinc gloanțe, cinci jertfe. Intre cei uciși e și Pavel Radici, nepotul lui Ștefan Radici și fost ministru.

Ștefan Radici a fost și el greu rănit.

Sârbul criminal e unul din acei bandiți de afaceri politice de care se găesc și în Serbia veche cum se găesc în România veche.

Fusese învinuit că s'a procopsit cu moșia expropiată dela un Turc alungat.

Și atunci, a vrut să ucidă pe șeful Partidului țărănesc croat, acel partid care luptă în Jugoslavia pentru curățirea vieții publice.

În fapt, se petrece în Jugoslavia ce se petrece și în România.

Acolo, mult mai puțin ca la noi, numai c'ă sârbii au o fire mai balcanică decât noi.

Jugoslavia este Sârbia Mare, născută după război, din unirea Vechii Sârbii libere, cu Croația și Slavonia care au făcut parte din Austro-Ungaria.

Croații sunt sârbi catolici, un popor de țărani foarte bogăți și foarte înaintați ca cultură.

Sârbi, țărani și ei, sunt mult mai înaintați și cu obiceiuri mai apropiate de cele ale popoarelor balcanice.

Totuș, țin cu orice chip, ca ei să aibă cuvântul cel greu în conducerea Țării, și aezămintele lor să fie luate de model în ritul Țării.

Ca la noi — între Vechiul Regat înapoiat și cu o administrație putredă — și Ardeal, mi înaintat sub toate privințele și cu o tradiție de respectarea a legilor.

La noi, mai rău ca la sârbi. Căci noi avem o clasă conducătoare, bogată și puternică care și trage rădăcinile deadreptul dela Finarioți, cu moravurile cele mai putrede din Orientul (Răsăritul) Europei și cu un partid ca cel liberal care a pus mâna nu numai pe averile dar și pe aezămintele Țării: administrație, justiție, poliție, cler.

În Sârbia-Vechie clasa conducătoare este o burghezie țărănească, care a dat naștere partidului zis „radical”, puternic în vechea Sârbie, dar mult mai puțin turcești ca ale liberalilor noștri.

Dar noua Sârbie — nu rabdă cât rabdă noua Românie.

Acolo s'a dovedit acum câțiva ani că feciorul lui Pasici, fostul Prim ministru sârb, de felul lui Ion Brătianu al nostru, — a făcut unele afaceri necinstite folosind trecera lui de fiu de șef de partid și de guvern.

Și de atunci până acum, este un întreg scandal public — și o lege specială a fost adusă în Camera Jugoslavă, privitoare la cercetarea averilor făcute de funcționarii Statului și de oamenii politici.

Cei care sunt mai mult scandalizați de abuzurile și apucăturile slujbașilor și oame-

nilor politici necinstiți, sunt Croații. Lupta o duc prin Partidul țărănesc croat. De fapt, întreaga Croație, revoltată de felul cum e guvernată de sârbi — este cu Partidul țărănesc croat condus de Ștefan Radici. Și cu toată epăsarea administrației sârbești, toate mandatele de deputați (sârbii n'au Senat) afară de unu, două. — au fost câștigate de Partidul lui Radici.

Acest partid vrea o viață publică întemeiată pe libertăți locale și libertăți cetățenești, pe respectul legilor și pe corectitudine (cinste).

El duce în Jugoslavia lupta pe care o duce partidul național-țărănesc în România.

Crima îndreptată împotriva șefului, nu numai că nu-l descurajază — dar l-a descoperit în toată marea chemării și forței sale.

Și în curând, va fi chemat la putere, împreună cu aliații lui democrați din Vechea Sârbie.

Cele pelecute acolo — sunt învățiminte și pentru noi: glonțul hoțului politic poate ucide un om, doi — dar nu poate descuraja pe apărătorii cinstei, ai libertăților și ai dreptății; el se întoarce împotriva cui îl trage și grăbește biruința adevărului.

Trăiască Ștefan Radici.

Declarațiile D-lui Iuliu Maniu.

Șeful partidului național-țărănesc și insuccesele financiare ale guvernului. — Rămânerea la putere a d-lui Vintilă Brătianu este o imoralitate politică — Național-țărăniștii îi vor opune o acțiune și mai viguroasă decât aceea de până acum.

Noua situație politică, creată, de tergiversările, cu evident caracter de eșec, ale tratativelor dlui Vintilă Brătianu pentru împrumut și stabilizare, necesită, firește o fixare a atitudinii partidelor din opoziție față de criza politică, pe care criza financiară o deschide.

Dl Iuliu Maniu, președintele partidului național țărănesc — singurul partid care înțelege să țină opinia publică în curent cu opiniile și acțiunile sale, — a binevoit să facă presei declarațiile de mai jos, în care sunt discutate și puse la punct toate chestiunile la ordinea zilei și este fixată viitoarea acțiune a partidului național țărănesc.

Declarațiile acestea de o deosebită importanță în momentul de față, dovedesc limpede cât de precară este situația actuală a guvernului liberal.

Iată răspunsurile dlui Iuliu Maniu în părțile ei esențiale, la întrebările puse:

Ce credeți despre situația politică creată de insuccesul tratativelor guvernului pentru împrumut și stabilizare?

— Viața politică în țara noastră este în plină criză din momentul când defunctul prim-ministru Ioan I. C. Brătianu a forțat pe Regele Ferdinand care se găsea pe patul de moarte, să înlăture guvernul electoral al dlui Barbu Știrbey și să-i încredințeze lui puterea, deși știa foarte bine că opinia publică a țării fiind în contra lui, nu va putea face alegeri parlamentare normale și prin urmare nu va ajunge la o situație de stabilitate politică în țară.

Din acel moment, pentru orice om prevăzător era clar că țara va trebui să treacă prin crize continui și prin grave complicațiuni politice.

Criza, după moartea Regelui Ferdinand

Criza, care avea, câtă vreme a trăit Regele Ferdinand, un caracter latent, chiar din considerațiunea pe care oricine trebuia să o aibe pentru suferințele Regelui victorios în război, a devenit actuală imediat după decesul Suveranului, care prin popularitatea sa putea să rețină vijelia, iar după moartea lui Ion Brătianu, a devenit cu totul acută.

Nici nu se putea altfel. Dacă guvernul lui Ion I. C. Brătianu era sub domnia Regelui Ferdinand un guvern impus țării și tolerat din considerație pentru Regele unității naționale, după moartea fostului prim-ministru acelaș guvern devenise un guvern personal al Inaltei Regențe, ceiace s'a evidențiat fără nici o rezervă prin cuvintele pe cari le-a adresat Regența decedatului Ion I. C. Brătianu, când i s'a încredințat puterea, imediat după moartea Regelui Ferdinand: „Avem încredere în patriotismul și în experiența D-vs.”, dovedind prin aceasta că nici forța partidului liberal, nici legătura lui cu opinia publică și nici încrederea, pe care ar avea o țara față de el, nu erau bazele pe care se întemeia încrederea Coroanei față de fostul guvern I. I. C. Brătianu.

Decedând și primul ministru I. I. C. Brătianu, era fatal să se deschidă o criză de guvern, pe care Inalta Regență a rezolvit-o numind ca prim-ministru al unui guvern cu caracter „provizoriu” pe d. Vintilă Brătianu. Intreaga opinie publică aștepta în mod logic ca provizoratul să se sfârșească cât de curând, făcând loc unui guvern al partidului național-țărănesc, eșit din opinia publică și astfel numit conform indicațiunilor corpului electoral, care de atâtea ori s'a manifestat fără nici o posibilitate de răstălmăcire.

Criza politică se prefăcuse în criză de guvern, ceiace era firesc. Spre uimirea tuturor însă d. Vintilă Brătianu își propune să contracteze un împrumut extern și să realizeze stabilizarea monetară și sub acest pretext, prefăcut în platformă politică, reușește să obțină dela Inalta Regență rămânerea la guvern, cu tot caracterul său provizoriu, ceia ce era din partea sa o directă provocare a opiniei publice. În mod logic a trebuit să dăm curs campaniei de răsturnare de o vigoare fără precedent în istoria noastră politică.

O imoralitate politică.

Această prelungire a guvernării d-lui Vintilă Brătianu era și lipsită de orice perspectivă de succes și constituia, cum am spus și o provocare față de opinia publică a țării, pentru că:

Problema valutară și chestia împrumutului extern, oricât de importante ar fi ele de

altfel, sunt totuși numai una din multiplele probleme mari ale guvernării unei țări și ca și aceasta nu pot fi rezolvite decât de un guvern, care deține încrederea obștească, se bucură de respectul străinătății și are autoritate și competență politică.

Contractarea unui împrumut extern și realizarea stabilizării, ca idee politică și ca program de guvernământ, nu aparțin nici partidului liberal, nici d-lui Vintilă Brătianu. Ele erau plagiate din programul partidului național-tărănesc, contra căruia în special d-l Vintilă Brătianu a dus ani de zile cea mai înverșunată luptă. Constituite cea mai evidentă imoralitate politică de a deține puterea, pe baza unei idei, fața de care primul ministru a opus opt ani de zile un „Nu” categoric.

Realizarea unei concepții politice sau financiare e condiționată înainte de toate de încrederea opiniei publice în sinceritatea celui ce profesează această concepție și de capacitatea lui politică obiectivă de a o putea pune în aplicare. Ori, era evident că d-l Vintilă Brătianu nu o avea nici pe cea dintâi nici pe cea din urmă și că prin urmare trebuia să înlămpine și în țară și în străinătate cele mai mari greutăți în calea realizării ideilor financiare împrumutate, fără ca d-sa să fie pregătit pentru realizarea lor.

Prin persecuția la care a expus capitalul străin timp de opt ani de zile și prin mania sa de revolarizare cu orice preț, d-l Vintilă Brătianu a adus la complect faliment economic și financiar Statul nostru și întreaga lui populație cu excepția acelor, cari au putut specula mizeria sau nepriceperea altora și prin aceasta a provocat în contra sa Revolta unanimă a țării, care a ajuns la un adevărat paroxim, atunci când opinia publică a văzut lipsa totală de prevedere și seriozitate, cu care guvernele liberale au mănuit cele mai mari interese economice ale țării pentru a sfârși printr-o capitulare rușinoasă.

Împrumutul și stabilizarea, conform prevederilor și prevederilor tuturor acelor care cunoșteau lucrurile, nu se poate face decât având concursul Angliei și al Germaniei, pe care d. Vintilă Brătianu nu le poate dobândi decât prin acceptarea unor condițiuni direct opuse la tot ce a crezut, a făcut și a vorbit d-sa până azi și prin ruperea tuturor obligațiilor, pe care și le-a creat timp de zece ani atât față de Coroană, cât și față de opinia publică a țării și de partidul său. Le acceptă acum?! — Se prăbușește întreg edificiul său economic și restul de prestigiu politic și financiar, pe care-l mai are. Nu le acceptă?! — Este distrusă baza însuși de menținere a guvernului său care trebuie să se prăbușească imediat.

După această dezastruoasă experiență d-lui Vintilă Brătianu îi vine ideea salvatoare: avans, spargerea plafonului, amânare! Este evident că în nici un caz astfel de paliative desnădăjduite nu pot împiedica criza politică, în care se află de atâta vreme România, să și găsească soluționarea prin izbucnirea imediată a unei crize de guvern, care va trebui să facă în cel mai scurt timp posibilă manifestarea voinței naționale adevărate în cârmuirea țării.

Desfășurarea noii acțiuni național-tărăniste.

— Ce concluziuni trageți din toate aceste precizări?

— Guvernul d-lui Vintilă Brătianu trebuie să plece imediat. Partidul național-tărănesc a declarat dela început că acest guvern nu are dreptul să încheie împrumuturi și să impună noi sarcini Statutului.

Contrar protestelor partidului național-tărănesc s'a dat d-lui Brătianu un răgaz de câteva luni, prelungit apoi mai mult de o jumătate de an, pentru realizarea ideii împrumutate de guvern din programul nostru. Am prevăzut — și nu era nevoie să fim prooroci pentru a spune aceasta — că guvernul d-lui Vintilă Brătianu nu va fi în stare să realizeze în timp util împrumutul și stabilizarea, atât din cauză că financiarii străini se vor strădui să ia toate precauțiunile față

de reputația xenofobă a guvernului liberal, punându-i condițiuni grele spre a împiedica să continue politica sa dușmănoasă capitalului străin.

Prevederile noastre s'au pus. Unele din ele d. Vintilă Brătianu le-a acceptat — cum nimeni nu putea presupune — cu tot caracterul lor oneros.

Dacă partidul național-tărănesc a opus rezistența sa acțiunii guvernului liberal până la proporțiile adunării naționale dela Alba-Lulia, este evident, că partidul nostru, bazat pe desfășurarea evenimentelor cari au justificat pe deplin prevederile sale, va opune o acțiune și mai viguroasă încercării guvernului liberal de a se menține la putere sub pretextul intolerabil al unui avans sau al unui împrumut de ridicolă cerșetorie.

Nu putem admite ca creditul Statului să fie distrus, ca demnitatea națiunii să fie jignită la înlămpine și astfel de încercări și conștiința națională să fie umilită până la completa nesocotire a voinței unanime a acestei țări. Trebuie să încetăm aceste zvârcotiri ni înăuntrul.

Triumful ridicolului și a — cinizmului.

Disolvarea consiliului municipiului Arad.

Ne-am ocupat în mai multe rânduri în coloanele acestui ziar de tentativa liberală de a disolva Consiliul municipiului Arad, — pentru motivul binecunoscut de a face loc „la ai noștri și de a ajuta reîntrirea în consiliu a minoritarilor de talia lui Barabás, Stauber József, Zima T., Széll L. Parecz etc.

9 anchete ministeriale a trebuit să îndure acest Consiliu, iar presa liberală și minoritară nu înceta dela data venirii liberalilor la putere, de peste un an, a da din 3 în 7 zile data certă a disolvării.

După 9 anchete și după avizul favorabil nedisolvării dat de Consiliul Superior Administrativ în luna Septembrie 1927, am fost în drept a crede, că s'a terminat cu comedia anchetelor și disolvărilor care trăia în fantazia liberalilor și minoritarilor. Vană iluzie! Doar nu puteam aștepta dela liberali că vor respecta prestigiul unei înalte corporațiuni cum este Consiliul Superior Administrativ, care un an de zile a rezistat injoncțiunilor politice și a refuzat, ca țară motive legale să deie avizul unei disolvări nejustificate.

Dar teroarea este teroare: nici respectații membrii a Consiliului Superior Administrativ, să amintim numai pe dnii Crăsnaru și Văraru, nu au mai putut rezista și au trebuit să-și salveze pâinea, fiind în cele din urmă constrânși contra convingerii lor a da un aviz nemotivat. A rezista un an ca funcționar în țara lui Vintilă și Dukas și acesta este un succes, care trebuie relevat.

În fine în 2 Iunie a. c. s'a produs avizul de disolvare, iar în 12 Iulie abia s'a produs disolvarea, este dovada unei jene pentru cei ce au iscălit acea disolvare, căci 6 săptămâni le-a trebuit pentru aceasta mică operație . . .

Conducerea treburilor orașenești le-a preluat o comisie interimară în frunte cu dl Dr. Robu, membrii fiind în ordinea denumirii: faimosul Iosif Vulpe, un om fără cap și căpătâiu, fost subșef de siguranță și șeful banditizmelor electorale, apoi avocatul Popescu din Păușești, a cărui singură îndreptățire în comisia interimară este, că e finul lui Dukas și N. Mihulin, directorul liceului de fete din Arad. Mai fac parte din comisie și trei minoritari.

La primăriei imperiului prefectul Georgescu cu un cinism propriu școalei liberale a adus laude fostului primar și consiliului, accentuând că s'a dus o administrație bună. Disolvarea a fost necesită de cerințele legii administrative, neavând nici un caracter politic sau personal . . .

Dar să vedem și motivele. Avizul dat zice, că Consiliul s'a făcut vinovat depunând bani de at orașului la banca „Victoria” și că din bugetul comunei s'au cheltuit anumite sume pentru alegerile comunale trecute.

liri aproape comice ale unui sistem de guvernare în agonie.

A fost destul și refuzul ideii că se poate găsi cineva în țara aceasta, care să dea puțința de a mai dăinui.

Partidul național-tărănesc va ține ședințele parlamentare săi indiferent de ședințele parlamentului liberal, probabil încă în finele săptămânii acesteia. Adunările partidului național-tărănesc în comune sunt în curs pentru alegerea delegațiilor lor în vederea marelui adunări din București a cărei dată va depinde și de măsura îndărătniciei guvernului liberal de a mai deține fără nici un titlu destinele neamului și ale țării în mâinile sale, slabe și nedibace.

Trebuie să vie în fine fără întârziere ziua refacerii vieții noastre de Stat, prin înlăturarea concepțiilor false și metodelor învechite și prin întronarea unei vieți de legalitate și de libertate economică care să deschidă larg porțile creditului din afară și să ne dea posibilitatea unei prospere producții ni înăuntrul.

Cu pretenția de a nu putea fi desmințită constatăm, că paralele la „Victoria” au fost depuse înainte de ce acest consiliu și ar fi început activitatea, iar acest Consiliu a scos paralele câte a putut dela „Victoria”, constatăm încă că Consiliul Superior Administrativ prin avizul său favorabil nedisolvării dat în luna Septembrie 1927, — decând nu s'a schimbat nimic în situație — a constatat că depunerile dela „Victoria” nu privesc acest Consiliu și că nu constituie motiv de disolvare.

Ce privește plata cheltuelilor electorale, acele numai după aprobarea bugetului din partea Consiliului Superior administrativ și a ministerului de interne au fost lichidate.

Suntem convinși, că fostul Consiliu va avea câștig de cauză în contencios, iar conducerea liberală dela Primărie se va termina repede cu prăbușirea regimului păcătos de azi.

M. B.

DI Vintilă Brătianu își schimbă numele.

Avându-se în vedere faptul că ori de câte ori este în primejdie de a cădea dela guvern, dl Vintilă Brătianu mai adoptă câte un punct din programul național-tărănesc, ca să-l aplice d-sa — ca de pildă, spargerea plafonului Băncii Naționale — se afirmă că, în momentul când plecarea liberalilor va deveni inevitabilă, — pentru a face loc unui guvern Maniu, dl Vintilă Brătianu își va schimba numele, prin formele legale în vigoare, din Vintilă Brătianu în Iuliu Maniu, așa ca să poată argumenta factorului constituțional că d-sa trebuie să rămână și mai departe la putere, fiindcă d-sa e guvernul Maniu, pe care îl cere țara.

Te pomenești!

Cântec.

M'am pierdut în noaptea mare
Intr'un vis de tericire, —
Doi ochi negri ce iubit'am
Cu-un toc de pătimire.

M'ia fost drag — mărgăritarul
— Cea mai scumpă nire femeii,
Dorul dăpănat'a firul
După aiaștia stinși și zei.

Astăzi numai visul poate
Să-mi mai poarte același dor,
Intâlnindu-i în — văpaia
Din apusul sărilor.

Ioan Pucea.

Către celitorii și prietenii noștri!

Nu comitem nici o indiscreție, îndeosebi față de celitorii și prietenii noștri, căci laptele sunt prea grăitoare, că „Românul” a ajuns zile grele, când se luptă cu greutăți materiale tot mai sufocante, ceace împiedică ziarul nostru să apară la timp.

Știm și simțim cu toții greutatea cu care are să se lupte un organ de publicitate românesc, îndeosebi aici în Ardeal, totuși un organ modest cum este și al nostru, care reprezintă ideologia politică de azi a neamului nostru, deci implicat a acestui județ pe care se razimă, nu poate să lăsa pierzător, când ajutorul poate veni cu puțină bunăvoință la timp și mântuitor.

Credem, că suntem înțeleși când facem un călduros apel către toți abonații noștri să lăsa subvenție și repede să-și achite datoriile, ce o au față de „Românul” atât cea din anul trecut, cât și cea de pe acest an datorie de abonament și conțoare, care trebuie soluțiată până va exista ziarul, să se verse obolul lor ziarului, căci ar fi prea trist să intrăm în agonia de care ne apropiem vertiginos.

Știm, că viața e grea și scumpă, dar neachitarea datoriei credem că nu trebuie începută la „Românul”, ci în altă parte, căci noi nu avem nici posibilitatea constrângerii legale, cel mult a celei morale...

Acea este ultimul cuvânt al nostru, suntem conștiți, că nu veți lăsa să murim cu zile!

S. O. S. „Românul”

Deținuții politici din Sibiu în greva foamei.

Liberalii cu bestia de Schipor schinguesc Ardealul.

«Neamul Românesc» publică în numărul de ieri următoarele:

Din Hunedoara și din alte părți ale Ardealului, ne vin, în fiecare zi, știri din ce în ce mai triste. Colonelul Schipor terorizează populația acestor provincii, și după câte suntem informați, răul a luat proporții îngrijitoare.

«S-au arestat oameni ca dr. Mârza, prof. Nicin, învățătorul Lucaci, cari au avut marele păcat de a-și fi aplecat urechea la suferințele acestor frați».

«E o grozavă tragedie pe valea Jiului. Nu este o poveste de copii și nici o chestiune politică».

Guvernul face rău, că în lupta pe care o duce cu partidul național-tărănesc caută să se răzbuie asupra unei populații liniștite.

Trimiterea colonelului Schipor, — care și-a făcut o tristă reputație de brutalitate și lipsă de scrupul, — în ținuturile Ardeleni, — constituie o provocare.

Colonelul Schipor, care a avut îndrăzneala să amenințe cu închisoarea și cu dare de foc, pe un slujitor al Bisericii, cum e preotul Virgil Pop, din Lonea, nu era omul indicat să fie trimis în Ardeal pentru potolirea spiritelor.

Noi nu înțelegem să facem dificultăți guvernului, în grelele momente prin care trece. Dar nici nu înțelegem să-l lășăm să ducă țara pe un povârniș de pe care cu greu s'ar mai întoarce.

Rechemarea colonelului Schipor devine o necesitate urgentă.

Adăugăm următorul fapt:

Am arătat în numerile trecute că guvernul deține arestați la Sibiu fără nici un motiv, vre-o 50 de fruntași național-tărăniști de pe Valea Jiului.

Am cerut imediata liberare a celor deținuți în sfidarea tuturor legilor.

Guvernul a continuat să-i țină închiși. Astăzi suntem informați că cei arestați sunt de zece zile în greva foamei. Starea lor e disperată.

Știrea aceasta cunoscută în întreg Ardealul a produs o mare neliniște.

Inalta Regență are cuvântul.

Spre norocul Țării, stabilizarea, așa cum aveau de gând s'o dea în stambă oamenii trimiși de guvern să trateze în străinătate, va fi lăsată baltă până la toamnă sau în cel mai părlit caz nu va avea nici o însemnătate așa cum se plănuiește să se încheie la repezeală de ochii lumii și pentru a salva prestigiul guvernului.

Faptul că am fost băgați în vară cu amănările — înseamnă falimentul unei politici și discreditarea unui guvern.

Uns și cu lapte dulce d. Vintilă Brătianu nu mai poate fi gustat.

I s'a arătat cea mai mare bunăvoință de pe lume.

Regența, aramata, justiția, sinodul, toate mână în mână i-au asigurat liniștea guvernării, până când în sfârșit s'a făcut dovada bății de joc și a nepriceperii.

Față de marile nevoi ale agriculturii și ale celorlalte ramuri de producție, e o crimă prelungirea cu o zi a încrederei în destoinicia acestui regim ajuns de basm.

Până și partidul național-tărănesc, care dintru început a arătat cu dovezi lipsa de legalitate a guvernului și parlamentului său — până și acest partid a dat o mână de ajutor guvernului prin decla-

rația citită în parlament că înțelege să recunoască toate încheierile făcute pentru stabilizare și împrumut.

Halimaia ce-a ajuns în timpul din urmă cu taimoasele »tratative în curs« trebuie să ia sfârșit.

Hohotele de răs cu care au fost luați la goană cei doi Victori ai guvernului; acopere de rușine întreaga țară.

Regența are datoria să dea în bot nesăbuiților ahtiați de putere.

A le îngădui înainte șederea la cârma țării, înseamnă că se dă pe față și fără nici un temei de partea liberalilor.

La rățoelile din foile guvernamentale, că datoria guvernului e să stea pe veresie ori c'ar face ori că n'ar face împrumutul, trebuie să se răspundă cu un picior care să l reapeadă pe încalcitul Vintilă înapoi la teigheaua Băncii românești, unde priceperea lui de împiegat a făcut minuni în ale cămătăriei.

De la Inalta Regență țara așteaptă cu înfrigurare, semnul mântuirii ei.

Și va fi binecuvântată, că a scăpat-o de lepra liberală înscăunată la putere prin toate mișeliile, abuzurile și fără de legile săvârșite astăvară.

Jurământul dela Alba-Iulia.

Ministerul cultelor, respective guvernul sfântului Vintilă; a cerut sf. Sinod să ia măsuri disciplinare contra preoților cari au luat jurământul maseilor la Alba-Iulia; sf. Sinod a făcut mai mult decât i s'a cerut. A condamnat preoții fără o anchetă prealabilă și culmea, a pedepsit doi preoți cari nu fuseseră la Alba-Iulia și a anulat iurământul. Iată unde duce servilismul!

1. Dar nu despre aceasta voiam să scriu, ci despre legalitatea, conform tradiției bisericești noastre, a actului sf. Sinod ca autoritate bisericească independentă și autocefală trebuia să fie sesizată despre fapt pe cale ierarhică și nicidecum nu se putea sesiza printr'o adresă a ministerului cultelor.

2. Presupunând, că sesizarea din partea ministerului ar fi legală, sf. Sinod trebuia să ordone o anchetă care să verifice cele cuprinse în adresa ministerului și apoi să pedepsească, dacă pedeapsă trebuia să aibă loc.

3. Ministerul prin adresă a cerut pedepsirea preoților care au luat jurământul maseilor dela Alba-Iulia, dar sf. Sinod nu s'a mulțumit numai cu atât, ci a anulat pur și simplu jurământul deoarece era pătrus de „duh

de răsvrălire”. Tradiția și dogmele sfintei noastre Biserici nu permit anularea nici unui act de cult ci numai deslegarea, la cererea unui interesat.

Și aici cel ce a inspirat anularea jurământului a fost țere.

Numai Biserica rom.-catolică permite anularea actelor de cult și, și acolo numai la cerere, dar sf. Sinod nu i-a cerut nimeni acest lucru. Deci ne-am pomenit cu un Sinod mai catolic decât Papa...

Având în vedere aceste împrejurări, concluzia se impune dela sine: Hotărîrea sf. Sinod prin care anula jurământul dela Alba-Iulia este nevalabilă. Chiar P. S. S. Mitropolitul Ardealului Dr. Bălan a spus-o. Așa că acei ce au fost și au jurat la Alba-Iulia să fie liniștiți sufletește.

Din actul sf. Sinod mai rezultă un lucru, anume: Amestecarea politicii în biserice. Liberalii nu s'au sfuit să facă și aceasta. Sf. Sinod cu „bunul” lui inspirator P. S. S. Mitropolitul Pimen s'a pus în serviciul partidului liberal și astfel istoria vieții noastre religioase a înregistrat un fapt, o ilegalitate nemaipomenită. S. Ion.

Situația din Ardeal.

În expozeul făcut la clubul național-tărănesc, — d. Virgil Madgearu a redat pentru prima oară tabloul ororilor oficiale de peste munți, și presa pentru prima oară a putut atunci reproduce acest tablou.

Intr'adevăr, iată ce-a spus d. Madgearu în acel expozeu, reproduc de «Dreptatea» din 28 Iunie:

«Maeștrii teroriști, cari au făcut din Basarabia noastră națională o pușcărie imensă, și au distrus sufletul național în Basarabia prin acțiunea lor teroristă dusă timp de zece ani, și-au strămutat câmpul de acțiune în Ardeal».

Și acum în Ardeal s'a încercat, a doua zi după Alba-Iulia, același regim de teroare prin toate metodele începând prin intimidări, trecând prin bății, și ajungând la încarcerări fără nici o formă.

Sunt 24 de intelectuali ardeleni în închisorile din Sibiu. A început prigoana în zona văii Jiului. O prigoană tot mai rușinoasă, tot mai imorală. Nu este numai prigoana politică împotriva partidului național-tărănesc. Acolo este și o acțiune de apărare a unor patroni minieri hrăpăreți, cari storc în fiecare an din bugetul căilor ferate un miliard și cari lasă acolo o întreagă populație muncitorească să flămânzească cu salarii

de mizerie. Și au început acolo arestările. A fost instalat colonelul Schipor, o rușine jandarmerească în țara românească, recheat special în activitate pentru a-și pune serviciile sale de agent terorist la îndemâna unui guvern care și-a pierdut capul. Și a început acolo o acțiune de bății și arestări.

Populația Ardealului a dovedit că știe să reacționeze.

Cum ziua nu pot să-i bată și să-i aresteze, ei vin în cursul nopții, când oamenii sunt singuri, îi ridică dela domiciliul lor și îi arestează când nu-și pot manifesta solidaritatea.

D. Tătărescu afirmă ca acolo e o agitație comunistă, dar nici un comunist și nici un social-democrat nu e arestat, ci medici, preoți, învățători, directori de școală, toți național-tărăniști, oameni absolut nevinovați, cari n'au altă vină decât aceea de a fi purtătorii de cuvânt a muncitorilor, într'un conflict de muncă.

Acesta e pretextul, iar fondul e persecuția împotriva partidului național-tărănesc, lovind pe cei cari au luat parte la adunarea națională dela Alba-Iulia. Persecuțiile acestea nu urmăresc decât intimidarea celor din Ardeal.

In infern.

Valea-Jiului, Valea Torturii este coridorul teluric al iadului. Un prolog al întunecatului cer unde își vor ispăși păduraticile păcate dobitoacele umane viermuite de corupție și imoralitate, cari își plimbă printre noi, cei umili și necăjiți, îngâmfarea în două labe.

Colonelul Schipor ce și slugărnițește pâinea cea de toate zilele prin deslănțuirea bestiei ancestrale ascunse în seul rânțed al făpturei sale, este astăzi groaza unui ținut blajin ce s'a închipuit mutat din vremi încărungițele din grotle bilenare ale preistoriei unde erai strivit într'o clipită în cleștele fălcilor unei bestii apocaliptice.

Inchipuirea este prea mizeră să zugrăvească chinurile infernului din Valea-Jiului, să talmăcească vaietul oamenilor schingiuiți și palmuiți cu copitele unghiilor acestui colonel Schipor, care acumulează în tuburile vinelor sale tot veninul vânăt al unui guvern crispăt de ură.

6 Maiu.

Ce suferinți închizitoriale pentru spovedania unor nădejdi atât de umane și atât de înșelate.

Ca pe nișe lupi inflămânziți în gerul iernei, și-a asvârlit guvernul haina mercenară de hoheri hămesiți de scârnave recompense asupra țărănilor și muncitorilor adunării dela Alba-Iulia. Va rămâne această prigoană fără nume cea mai elocventă pagină a lașității guvernului, care n'a îndrăznit să lărască la bara justiției nici pe Iuliu Maniu, nici pe Mihalache, nici pe Vaida-Voevod, nici pe Virgil Madgearu, nici pe alt fruntaș din altitudinea partidului național-țărănesc, dar a aruncat în umbra igrasioasă a inchisorilor gazetari și țărani, a pedepsit și maltratat preoți, a cravașat în chinuri supraumane muncitori și țărani, cari, n'au altă vină și alt păcat de ispășit decât că au o credință și o speranță în această viață căptușită cu necazuri. Dar dacă lașitatea guvernului este mai luminoasă ca lumina zilei, s'a dovedit în acelaș timp lașitatea, marea, iremediabila și incomensurabila lașitate a acestei țări, care nu știe decât să bocească și să ceară iertare dela acele mâini care o biciuesc.

(„Curentul”) Sever Stoica

La răspântia de azi.

Trece timpul și ne apropiem pe'ndelete de începutul celui de-al 11-lea an al domniei liberale: și Doamne! mult înseamnă un an pe lângă ceilalți; încă 367 zile de sărăcie și foamete, încă un buget nechi librat, încă un galon pe epoletul soldatului jandarm pentru »bărbăție și credință în slujba alor noștri» și vai! încă un an adăugat la vârsta feciorului d-lui Vintilă Brătianu, pentru a fi gata la rândul să schimbe el oamenii și sistemele de până acum.

»România» ventilată puțin în gânduri de libertate, suită apoi cu sila în căruța partidului liberal își trecu zilele plimbată de birjarul Vintilă prin hopuri și noroaie, sguduită la fiecă pas în crăpături de scoarță — din secetă sau ploaie ce-arată nemernicilor icoana tuciurie a prăbușirii.. iadul.

Apuca de rostia biata țară: »m'am săturat Vintilă!» — se opriau armăsarii

la o cârciumă în colț de șosea, pottia surugiul taratul de lăutar în șurlețul de la spate, pornia apoi în goană și mai nebună la Chișinău să serbeze alipirea Basarabiei, la Timișoara să inaugureze teatre comunale, în Dobrogea să nveselească și să dea nădejde ministeriabililor cărora li-a albit »ciocul» de atâta așteptare.

»Oprește Vintilă căci sunt obosită de sdruncinături!» — oprea iarăși surugiul, schimba smeii cu mărtoage, înaintaș punând pe »tătucu» cu încheeturile șubrede și șleaurile dăhălate.

Și iar pornea, mereu ca și-acum zece ani Pornirăm și noi la Alba-Iulia; pe chipul nostru brăsdată grija încercării ce făceam, ducând în brate puterea de a dărâma în pașii noștri cadentați de melodia suferinții, hotărârrea de a ajunge până la țintă răsbirăm piedicele puse în calea noastră și poposirăm în cetatea glorioaselor aduceri aminte.

... Și acolo cu genunchi înfiți în pământul țării, cu privirea n'cremenită spre Dumnezeuul credinții noastre... am jurat! E veșnic jurământul și nu se poate nimeni deslega de el.

Precum se vedeau întinse a rugăcine brațele noastre acum 2 luni de zile, tot astfel stau astăzi, gata să'mbrățișeze țara ce așteaptă să coboare după scheletul arcurilor ruginite. — Căci popoasește și droaga partidului liberal; ne-o spune amănarea zi cu zi a împrumutului prilej de încă sute de kilometri măsurati în timp de guvernare — ne-o spun momelile adresate conducătorilor partidului nostru, că guvernul se va retrage.

Nu se mai încumetă surugiul nici să pornească cu aceeași mai departe; »căci de oi porni să știi că sar», strigă astăzi pentru întâia dată cu voință și hotărâre țara.

O așteptăm cu brațele întinse și rămase așa pironite de acum 2 luni de zile, de când din adierele ce răcoriau tâmplele noastre înfierbântate, simțirăm că ne vrea și Dumnezeu pe pământ.

DIN LUME.

Din vechiul Versailles.

Parcul, sau cum îl numesc Francezii, »les jardins de Versailles», e capo-d'opera grădinei franceze, de o măreție și o armonie unică. Cu vasele lui de marmoră și bronz, cu lumea lui de statui, cu fântâncle lui minunate, închide într'însul un popor întreg de taine; fiecare pom, fiecare bancă de marmoră pitulată în umbra vre-unui boschet bătrân, proiectează parcă trecutul de bogăție, lumină și iubire.

Dar opera aceasta de frumusețe, Parcul pe care îl vedem astăzi, nu e decât umbra celui pe care l-a cunoscut Ludovic al XIV-lea. Dacă unele lucruri au rămas aceleași, ca și unele podoabe de sculptură, boschetele, în schimb, au dispărut cu toate frumusețile lor. Din 2.400 de fântâni care existau, numai 607 au mai rămas. Una din comorile acestea de tehnică, care pe vremuri constituia atracția parcului, era acel faimos leagăn de apă (berceau d'eau) creat dintr'o serie de aruncături de apă ce formau o boltă lichidă, pe sub care puteai să treci fără ca cea mai ușoară picătură de apă să te poată atinge. Această rară piesă hidraulică, răcitoare și străvezie, a dispărut odată cu taina ei...

Redactor responsabil Dr. Bărbusiu.

BANCA AGRARĂ S. A. CLUJ, SUCURSALA BEIUȘ caută spre imediată angajare

un practicant,

absolvent al unei Școale superioare de Comerț. Ofertele scrise cu mâna proprie și însoțite de copia certificatului de absolvire și extras de naștere se vor înainta Direcțiunii Băncii Agrare S. A. Sucursala Beiuș.

MINISTERUL JUSTIȚIEI.

COMISIUNEA DE NATURALIZĂRI.

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, publică următoarea cerere de naturalizare, spre știința acelor cari ar voi să facă vreo întâmpinare potrivit dispozițiilor art. 23 din zisa lege:

Domnule Ministru,

Subsemnatul Samuel Fried, în prezent locuitor în Arad, strada Deseanu No. 7, comerciant, care a trăit 23 de ani în America și unde am câștigat cetățenia americană m'am reîntors la 4 Iulie anul 1922 în România și de atunci locuiesc încontinuu aici ceiașe dovedesc prin actele anexate aici sub A) — E).

Rog să binevoiți a recunoaște dreptul meu de cetățean român, și a elibera un decis prin care binevoiți a recunoaște dreptul meu la cetățenia română.

Cu toată stima
Samuel Fried.

APOLLO

Dela 15 Iulie

Femeia indiscretă

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9

Din cauza mutării,
mare târg
în prăvalia de sticle

FISCHER
ARAD

Palatul Neuman.

Locul de prăvălie de închiriat!
Aranjamentul de vânzare!

CINEMATOGRAFUL ELISABETA.

azi

ORLOW

Reprezentările încep la orele 5, 7 și 9

URANIA

Dela 15 Iulie

0 noapte de nebunie

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9

Iosif Muzsay

ARAD, vis-a-vis cu teatrul

Lista prețurilor de vară:

Costum de pânză	Lei 1300
Costum covercot de pânză	1480
Costum la modă din pânză de cânepă	1650
Costume de pânză în culori de modă	1950
Pantaloni pentru tenis	680
Pantaloni de pânză cal I.	430
Pardisiu de gumă	840
Pardisiu tregoli	2100
Costum pentru copi	400
Trench coats cal I.	2400

! Croitorie după măsură!
Mare magazin de postăvorie